

STEGET *före*

K U R S P O R T F O L I O

Namn:

Hatten Förlag

STEGET *före*

... har växt fram som tanke hos Iréne Johansson inom ramen för Karlstadmodellen under många år. Hatten Förlag och Iréne Johansson sökte medel till att utveckla projektet och fick stöd från Stiftelsen Sävstaholm. 2009–2010 lades grunden till de fem stegen och Iréne Johansson utvecklade och provade ut innehållet tillsammans med Annika Westermarck.

Även om kursupplägget primärt är skrivet för barn, kan det givetvis användas för unga eller vuxna som befinner sig på denna språkliga utvecklingsnivå, men då måste kursmaterial anpassas till den livserfarenhet och den livssituation som de har.

Steget före 4 / Kursportfolio

© 2011, Iréne Johansson och Hatten Förlag

isbn 978-91-980515-5-1

Utveckling/innehåll: Iréne Johansson

Utprovning av material: Annika Westermarck

Redaktör: Katarina Moen Lindberger

Grafisk form: Kristina Schollin-Borg

illustration/omslagsfoto: Kristina Schollin-Borg

Utgivare: Hatten Förlag

Produktionsstöd har erhållits från
Stiftelsen Sävstaholm.

Teckenillustrationer från Ritade tecken,
Specialpedagogiska skolmyndigheten

www.stegetfore.org, www.hattenforlag.se

www.karlstadmodellen.se, www.iakm.se

Detta material skyddas enligt lagen om upphovsrätt.

Materialet är fritt att skriva ut från www.stegetfore.org och är fritt att använda för att genomföra kurser och aktiviteter som följer de grundläggande tankegångarna i Steget före av Iréne Johansson. Delar av innehållet får inte plockas ur materialet och återanvändas eller mångfaldigas i andra sammanhang som är fränkopplat sitt ursprung i Steget före. Citera gärna innehållet, men ange källan.

Kursportfolion är din personliga kursbok. I den finns kursens innehåll varvat med åhörarkopior av ledarens presentationer. Det finns plats för egna anteckningar och funderingar. Glöm inte att anteckna intressanta länkar och tips som kommer upp under kursens gång. De kan vara värdefulla senare.

STEGET *före* **KURSWEBBEN**

Som deltagare på Steget före kursen Steg 4 finns delar av kursmaterialet tillgängligt på webben.

www.stegetfore.org >> För kursdeltagare >> Steg 4

KURSLITTERATUR

Till denna kurs är ett antal populära barnböcker utvalda. Böckerna kan ersättas av eller kompletteras med böcker efter eget val. Teckenlexikon, både i tryckt och digital version, är också en del av kurslitteraturen så att du enkelt kan slå upp ord och utöka ditt teckenordförråd.

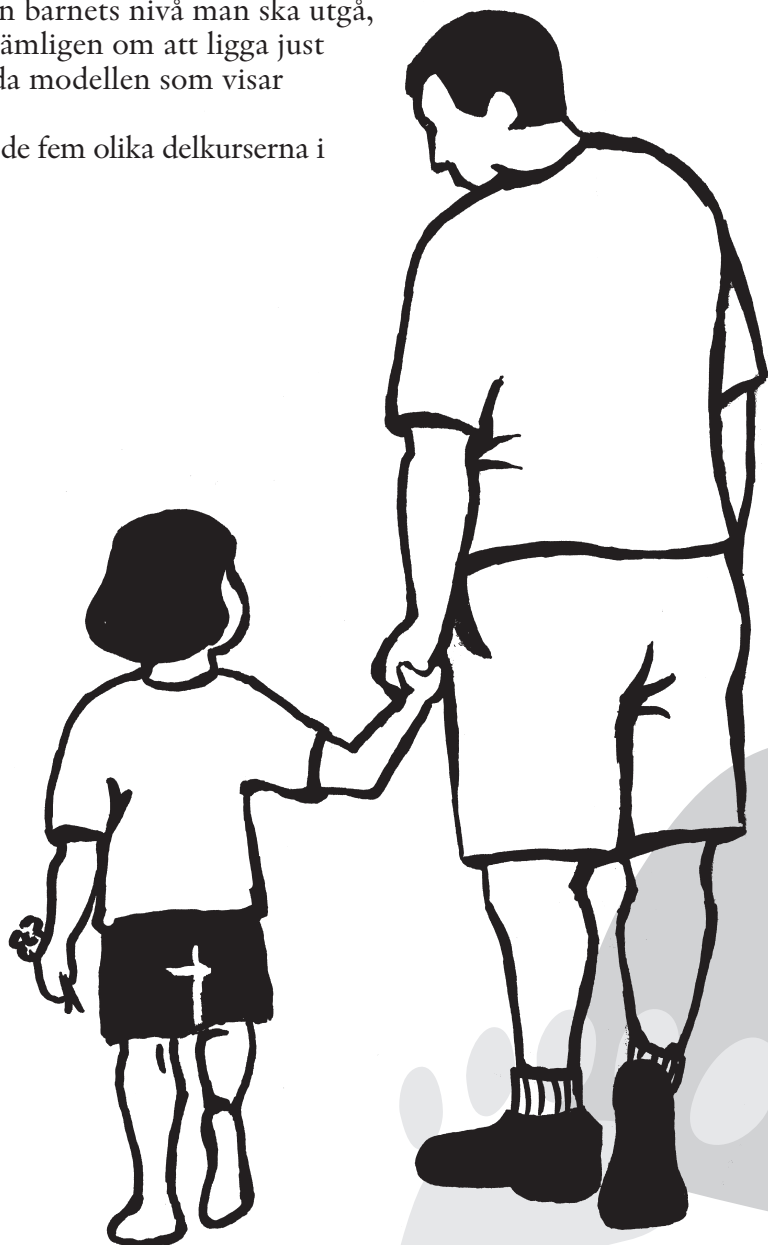
STEGET*före* – ett kurskoncept för tecken- och språkträning

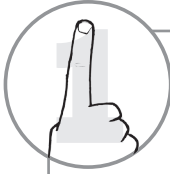
Steget före består av fem delkurser och kan ses som ett komplement till andra teckenkurser. Innehåll och pedagogik ligger inom ramen för Karlstadmodellens tankar kring språk, språkutveckling och språkträning.

Det överordnade målet med *Steget före* är att skapa utvecklande teckenmiljöer kring barn (unga eller vuxna) som behöver tecken som stöd i sin dagliga kommunikation. De personer som finns i barnets dagliga omgivning ska inspireras till att bli goda modeller som laddar verkligheten på ett sätt så att det blir intressant för både barnet och för dem själva att teckna mer och mer. De goda modellerna vägleder också till fortsatt språklig utveckling genom att i sitt eget tecknande tydliggöra nästa utvecklingssteg i språkutvecklingen.

De fem delkurserna i *Steget före* bygger på varandra. Vid val av vilket kurssteg som är aktuellt är det alltid från barnets nivå man ska utgå, inte från sin egen. Steget före handlar nämligen om att ligga just steget FÖRE. Det gäller att vara den goda modellen som visar vägen till fortsatt språklig utveckling.

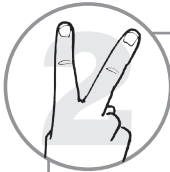
Här intill följer en kort beskrivning av de fem olika delkurserna i *Steget före*.

STEGET FÖRE 1

Vi arbetar med teckensånger, ramsor och pekböcker och lär oss ord och fraser som passar barnet som är på en förspråklig nivå. Vi fokuserar på det lilla barnets person, känslor, behov, egenskaper, aktiviteter, uppmärksamhet och lek. Vi övar ett prosodiskt tecknande med överdrivna rörelser och extra tydlig mimik.

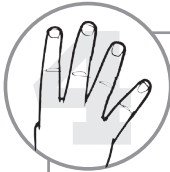
STEGET FÖRE 2

Vi bygger ordförråd och lär oss teckna och avläsa de viktiga orden i en sats. Vi fokuserar på barnet som är på väg mot den tidigaste nivån i sin grammatiska utveckling. Vi övar oss att teckna nyckelord i varje sats.

STEGET FÖRE 3

Vi lär oss ännu fler ord men framför allt övar vi vanan att teckna alla ord i satsen. Vi fokuserar på barnet som redan kombinerar tecken till korta ordsammansättningar och som är på väg att lära sig att teckna huvudsatser med rak ordföljd, adverbialsatser med omvänd ordföljd, frågesats med eller utan frågeord och med omvänd ordföljd samt negerad sats. Vi övar oss att teckna alla ord i satsen.

STEGET FÖRE 4

Här kompletterar vi vårt tecknande med att också böja orden. Vi fokuserar på barnet som själv tecknar på samma grammatiska nivå som ett barn på 2,5–4 år brukar tala. Vi övar oss att teckna alla ord och ordböjningar i satsen för att visualisera ett komplett språk.

STEGET FÖRE 5

Nu övar vi flyt i tecknandet och avläsning av tecken med speciella fokus på läsning och berättande med tecken.

Målet med Steget före 4

Steget före 4 syftar till att du ska bli en god teckenmodell i vardagen för barn som själva tecknar korta satser. Steget före 4 kommer att handla om språkliga nivåer som är vanliga hos 3-4 åriga barn som följer vanlig språkutveckling.

Pedagogisk princip i detta kursupplägg är att man ligger *Steget före* barnet i sitt tecknande för att visa honom/henne vart hon/han är på väg i sin språkutveckling. I denna kurs blir det fokus på vissa delar i grammatiken, speciellt ordens böjningar.

För att tydliggöra ordböjningarna för barnet kommer metoden Tecknad svenska (TS) att användas. Genom att visa ändelserna visuellt med tecken så blir det tydligare för barnet att uppmärksamma och lära.

Kursupplägget utgår från barnbokstexter, såväl de strukturerade övningarna som de textval du själv gör. Avsikten med detta är att du ska få insikter i vilket språk populära barnboksförfattare använder då de vänder sig till barn på den språkliga nivå som *Steget före 4* handlar om.

Under kursen kommer du att få:

- ✓ samtala om böcker.
- ✓ tecknläsa barnbokstexter – du väljer själv en ny bok till varje kursmöte.
- ✓ avläsa då någon annan läser upp en barnbokstext.
- ✓ öva ord som förekommer i barnbokstexter – 5 populära barnböckers ordförråd kommer att gås igenom.
- ✓ öva att böja substantiv, verb, adjektiv och pronomen – du kommer att få rabbla böjningsformer.
- ✓ diskutera och öva strategier för hur du ska göra då de talade/skrivna orden eller ordformerna saknar motsvarighet i teckenlexikon.

Steget före 4 inriktar sig på barn. Men dess innehåll kan vara lika viktigt för en ungdom eller en vuxen person. Det som då gäller är förstås att anpassa material och metod efter ungdomens eller den vuxnes livssituation och livserfarenhet.

Kursmaterial

- * Barnböcker:
 - Bara knyt Alfons. Bergström G 1988. Rabén & Sjögren
 - Emilias kalas. Dunér A & Raagaard K 1994. Bonnier Carlsen
 - Nicke Nyfiken får en cykel. Rey HA 1988. Rabén & Sjögren
 - Var är lilla Annas hund? Sandberg I & L 1972. Rabén & Sjögren
 - Mamma Mu städar. Wieslander J & T 1997. Natur och Kultur
- * Barnböcker efter eget val
- * SDR Svenskt teckenspråkslexikon i pappers- och digital version (www.ling.su.se/tsp) för att slå upp tecken i det svenska teckenspråket
- * www.spreadthesign.com och www.tegnordbok.no för att slå upp tecken i andra teckenspråk

KURSMÖTE

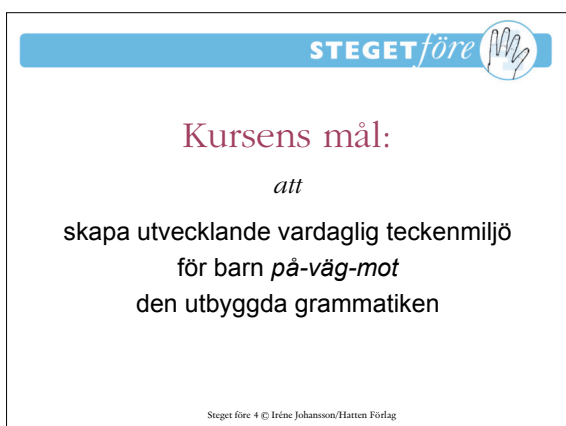
1

Introduktion

TID: 5 TIMMAR

TID	SCHEMA
	POWERPOINT (PP): KURSENS SYFTE OCH UPPLÄGG <i>Gruppdiskussion</i> <i>Uppgift 1</i>
	PP: VART ÄR BARNET PÅ VÄG I SIN SPRÅKUTVECKLING? <i>Gruppdiskussion</i> <i>Uppgift 2</i>
	PP: METODEN STEGET FÖRE <i>Gruppdiskussion</i>
	PP: METODEN TECKNAD SVENSKA <i>Gruppdiskussion</i> <i>Uppgift 3</i>
	PP: FÖRSTA ÖVNINGEN – PREPOSITIONER <i>Övningar</i> <i>Gruppdiskussion</i>
	HEMUPPGIFT <i>Ni bestämmer vad som ska övas till nästa möte.</i>

STEGET *före*

Kursens delmål:
INSIKTER
om
likheter och skillnader mellan
talad/skriven svenska och
svenskt teckenspråk

Steget före 4 © Iréne Johansson/Hatten Förlag 4

STEGET *före*

Kursens delmål:
INSIKTER
om
Metoden
Tecknad svenska (TS)
som ett tydliggörande verktyg
i språkinläring

Steget före 4 © Iréne Johansson/Hatten Förlag 5

STEGET *före*

Kursens delmål:
FÄRDIGHETER
att
Tecknläsa barnböcker
Avläsa tyst tecknande

Steget före 4 © Iréne Johansson/Hatten Förlag 6

**Kursens delmål:
FÄRDIGHETER**

att

föra "pedagogiska samtal" med TS
Figur-bakgrundtecknande
vara teckenmodell i vardagliga samtal

**Kursens delmål:
STRATEGIER**

att

lösa problemet som uppstår när
det saknas motsvarigheter mellan
talet/skriften och teckenspråket

Kursmaterial

Svenskt teckenspråkslexikon
Valfria barnböcker

STEGET *före*

Kursupplägg

Möte	Samtal	Upp- och avläsning	Tema PP	Övning	Hemuppgift
1	I N	L E D	Preposition	N I N	G
2		Valfri bok	Substantiv	Substantiv	
3		Valfri bok	Konjunktioner	Konjunktioner	
4		Valfri bok	Adjektiv	Adjektiv	
5		Valfri bok	Verb	Verb	
6		Valfri bok	Adverb	Adverb	
7		Valfri bok	Pronomen	Pronomen	
8	A V	S L	U T	N I N	G

Steget före 4 © Iréne Johansson/Hatten Förlag 10

STEGET *före*

Samtal

att

samtala om de barnböcker
som valts för uppläsning

Steget före 4 © Iréne Johansson/Hatten Förlag 11

STEGET *före*

Upp- och avläsning

att

- läsa upp delar av en bok med inlevelse
- avläsa någon annans uppläsning

Steget före 4 © Iréne Johansson/Hatten Förlag 12

Tema

att

fokusera en del av grammatiken
vid varje kursmöte

PowerPoint och diskussion

Övning

att öva

ord
ordböjningar
fraser/satser

Hemuppgift

Beslut

om vad som ska övas hemma
inför nästa kursmöte

STEGET före

Vart är barnet på väg?
*mot 3-4 åringens
 språkliga nivå*

STEGET före

3-4 åringar
kan samspela med språket

Börja ett samtal och välja samtalsämne
 Svara och utveckla samtalsämnet
 Byta samtalsämne

Steget före 4 © Iréne Johansson/Hatten Förlag 2

STEGET före

3-4 åringar
kan använda språket på alla möjliga sätt, t.ex.

befalla
 beskriva
 påstå
 förneka
 fantisera
 skoja

Steget före 4 © Iréne Johansson/Hatten Förlag 3

3-4 åringar

kan prata om allt möjligt. Om sådant som:

händer
har hänt
ska hända
skulle kunna hända
och
sådant som inte kan hända
utan bara finns i fantasin

Steget före 4 © Iréne Johansson/Hatten Förlag 4

3-4 åringar

kan många ord och vet mycket om

- ordkategorier
- ordpar som
 - betyder detsamma
 - har motsatta betydelser
 - låter likadant men betyder olika saker

Steget före 4 © Iréne Johansson/Hatten Förlag 5

3-4 åringar

kan använda alla ordklasser

substantiv
pronomen
adjektiv
verb
adverb
prepositioner
räkneord
konjunktioner
övriga

Steget före 4 © Iréne Johansson/Hatten Förlag 6

STEGET *före*

3-4 åringar
*kan böja substantiv, adjektiv och verb
 – men ibland blir det fel*

 En duva
 Två duvor

Steget före 4 © Iréne Johansson/Hatten Förlag 7

STEGET *före*

3-4 åringar
kan använda adjektiv och bygga fraser

...den långa ludna svansen...
 ...hans gulprickiga stora väska...

Steget före 4 © Iréne Johansson/Hatten Förlag 8

STEGET *före*

3-4 åringar
kan använda adverb och nyansera betydelser

I morgon ska vi leka jättemycket...
 Jag kan vissla kanonbra...

Steget före 4 © Iréne Johansson/Hatten Förlag 9

3-4 åringar

kan använda pronomen *bl. a. relativa pronomen*

Hon som bodde i ett hus i skogen hade en lång näsa...
Den var full av vårtor...

Steget före 4 © Iréne Johansson/Hatten Förlag 10

3-4 åringar

kan bilda många olika satser

- Han ska köpa glass
- Han ska inte köpa glass
- Ska han köpa glass?
- Imorgon ska han köpa glass

Steget före 4 © Iréne Johansson/Hatten Förlag 11

3-4 åringar

kan sätta samman satser till meningar

Först ska vi äta, sen ska vi bada och sen ska vi sova.
Jag är doktor och du är sjuk och Malin har ont i magen och... och....

Steget före 4 © Iréne Johansson/Hatten Förlag 12

3-4 åringar

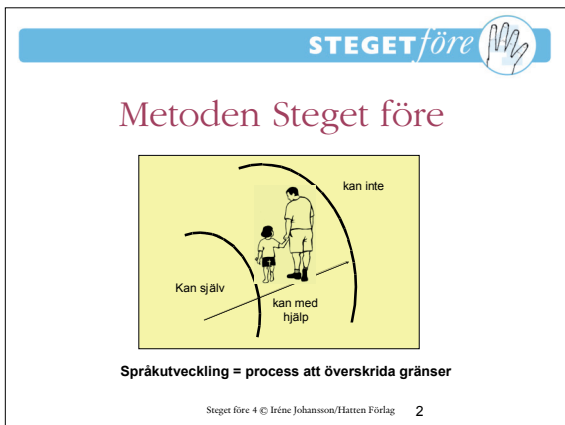
barnet har börjat läsa

- har börjat läsa bilder
- kommer ihåg texter utantill
- kommer ihåg ordbilder

Steget före 4 © Iréne Johansson/Hatten Förlag 13

STEGET *före*

Den vuxne som filter

Förtydligar, lägger till rätta, tolkar information mellan barnet och omvärlden

Hjälper barnet att **förstå** och att **bli förstådd**

Steget före 4 © Iréne Johansson/Hatten Förlag 4

STEGET *före*

Den vuxne som filter

Förtydligar, lägger till rätta, tolkar information mellan barnet och omvärlden

Hjälper barnet att **förstå** och att **bli förstådd**

Steget före 4 © Iréne Johansson/Hatten Förlag 5

STEGET *före*

Den vuxne som energigivare

Uppmuntra, stödja & visa respektfullt bemötande

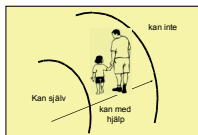

För att stärka barnets motivation att **lära mer**
Att hjälpa att lära sig själv

Steget före 4 © Iréne Johansson/Hatten Förlag 6

Vuxna övar sig att

"gå till barnet självt"

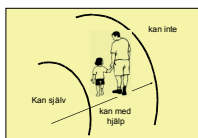

Förkunskaper
Delaktighet
Förmåga att visa
delaktigheten
Respekt

Steg 4 © Iréne Johansson/Hatten Förlag 7

Vuxna övar sig att bli

medvetna om & kompetenta att

kommunicera med barnet
på en språklig nivå strax
ovanför barnets egen

*för att visa vart
barnet är på väg*

Steg 4 © Iréne Johansson/Hatten Förlag 8

Men – omöjligt att översätta
skrift till tecken eller tvärtom

eftersom

Skrivet språk är *sekventiellt*

Tecknat språk är *sekventiellt, simultant och spatialt*

Därför är

metoden TS uppbyggd av
konventionella och konstruerade tecken

samt

teckenbokstaverade ord och ändelser

Tal/skrift och teckenspråk

Stora utmaningar

- ordförråd
- ordklasser
- ordböjningar

STEGET *före*

Hur löser man dilemmat med synonymer?

Tal/skrift	Tecken
borsta skor, borsta kläder, borsta hår...	olika tecken för "borsta"
lång gris, lång tid, långt borta...	olika tecken för "lång"

Steget före 4 © Iréne Johansson/Hatten Förlag 7

STEGET *före*

Hur löser man dilemmat med pronomen?

Tal/skrift	Tecken
system enligt samtalsroller	ej system enligt samtalsroller
jag-du-han	Två pekningar
	PEK-c (jag)
	PEK-x (annan än jag)

Steget före 4 © Iréne Johansson/Hatten Förlag 8

STEGET *före*

Hur löser man dilemmat med ordbildning?

Tal/skrift	Tecken
simma – simning	<simma>
Samma ordstam, olika ändelser	Substantiv; en kort upprepad rörelse
	Verb; en längre utdragen rörelse

Steget före 4 © Iréne Johansson/Hatten Förlag 9

Hur löser man dilemmat med ordklasser?

Tal/skrift

olika ordklasser/
funktioner:

- Pronomen
- Verb
- Adverb
- Preposition

Tecken

nyttjandet av rummet

pekning med

- tecken
- blick

Hur löser man dilemmat med ordklasser?

Tal/skrift

ändelser för
tempus

*hoppa - hoppade -
hoppat*

Tecken

ej tempus men
snabb/långsam
upprepning av tecknet;

- upprepad handling
ropa om och om igen
- pågående handling
hålla på att ropa
- utdragen handling
ropa länge

Hur löser man dilemmat med substantiv?

Tal/skrift

flertalsformer med
ändelser

-or, -er, -ar, -n, -r

Tecken

flertalsformer med

- upprepad rörelse
- horisontell
förflyttningsrörelse

STEGET före

TS

Pedagogiskt verktyg

för att synliggöra
talets/skriftens grammatik

Steget före 4 © Iréne Johansson/Hatten Förlag 13

STEGET före

TS som pedagogiskt verktyg

"det pedagogiska samtalet"

figur-bakgrundtecknande;
*Endast det som är i fokus för lärandet tecknas
t. ex. pluraländelser*

Steget före 4 © Iréne Johansson/Hatten Förlag 14

STEGET före

TS som pedagogiskt verktyg

Modellering i vardagen

Allt som sägs tecknas
Konkretion
Tempo
Avgränsning av språkliga enheter

Steget före 4 © Iréne Johansson/Hatten Förlag 15

STEGET före

Kursmöte 1
Prepositioner

STEGET före

Prepositioner
ord som ställs framför substantiv och pronomen

Uppför trädet!
Bakom trädet!
I trädet!

Steget före 4 © Iréne Johansson/Hatten Förlag 2

STEGET före

Rumsprepositioner - befintlighet
Hur ska man teckna ?

...mellan grenarna...

bakom bland bredvid
framför framme hos
i mellan om omkring
på under vid över

Steget före 4 © Iréne Johansson/Hatten Förlag 3

STEGET *före*

Rumsprepositioner - riktning

Hur ska man teckna ?

...till toppen...

bakifrån bort framifrån
från genom in-i inifrån
mot nerför runt till
uppför ur vidare
utifrån ut-ur

Steget före 4 © Iréne Johansson/Hatten Förlag 4

STEGET *före*

Tidsprepositioner - tidpunkt

Hur ska man teckna ?

...efter mellanmålet...

efter
före
i
om

Steget före 4 © Iréne Johansson/Hatten Förlag 5

STEGET *före*

Tidsprepositioner - varaktighet

Hur ska man teckna ?

...i två timmar...

i-början-av
i-slutet-av
medan
under
i

Steget före 4 © Iréne Johansson/Hatten Förlag 6

Andra prepositioner

Hur ska man teckna ?

...på grund av Maja...

Steget före 4 © Iréne Johansson/Hatten Förlag 7

- I stället för...
- Med hänsyn till...
- På grund av...
- av med utan åt

Prepositioner är nyttiga

man kan

Steget före 4 © Iréne Johansson/Hatten Förlag 8

- klargöra förhållande
mellan person, plats,
djur, sak...
- i tid och rum

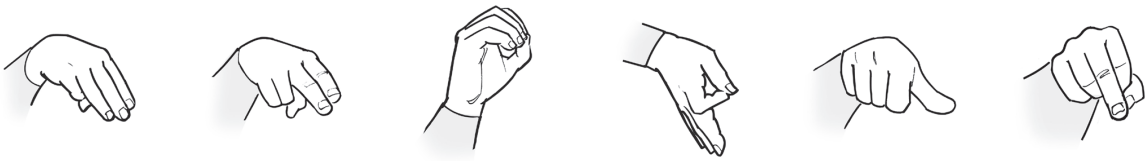
Uppgift 1 Alfabetet och siffror

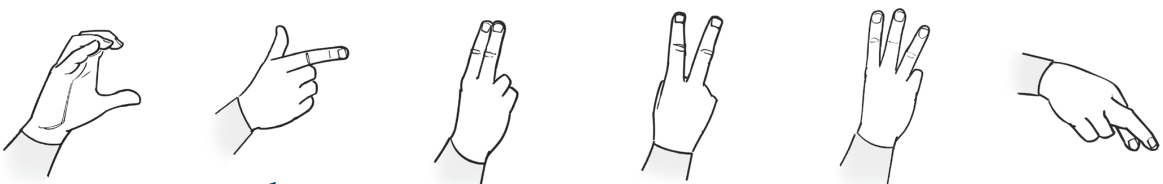
a b c d e f

g h i j k l

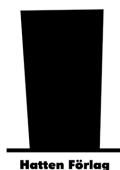
m n o p q r

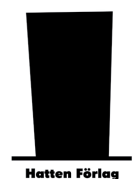
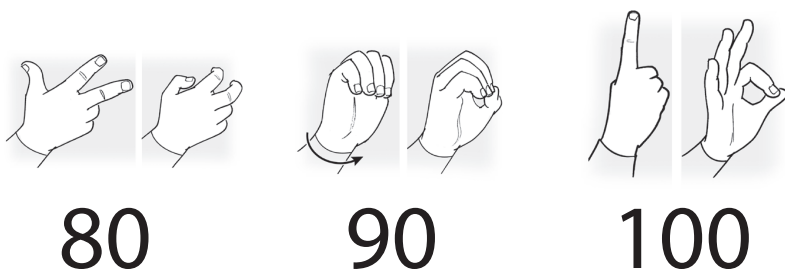
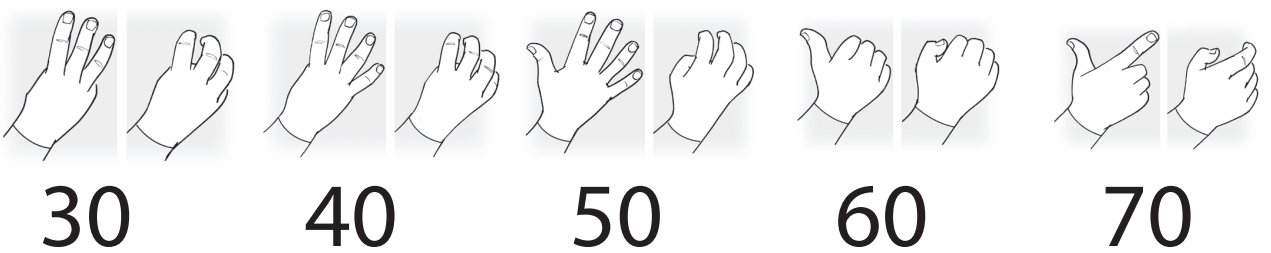
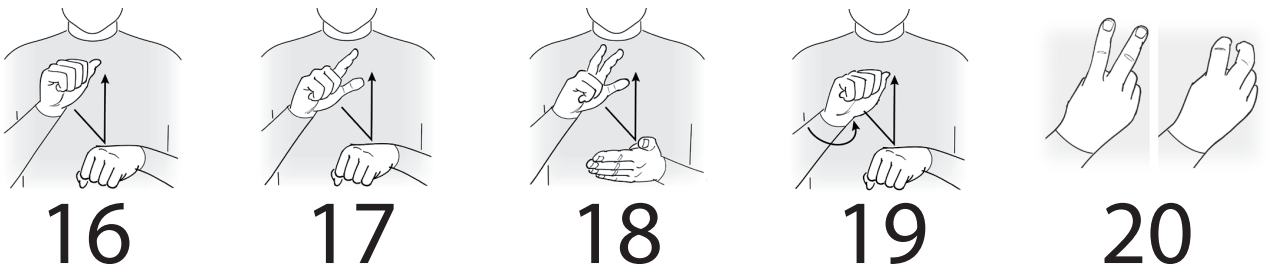
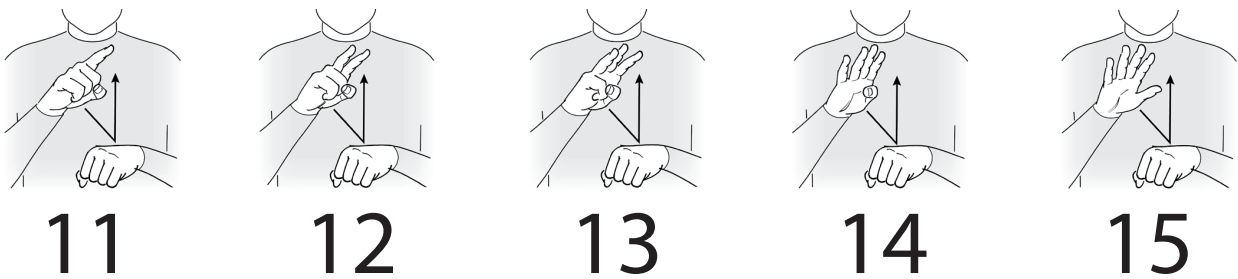
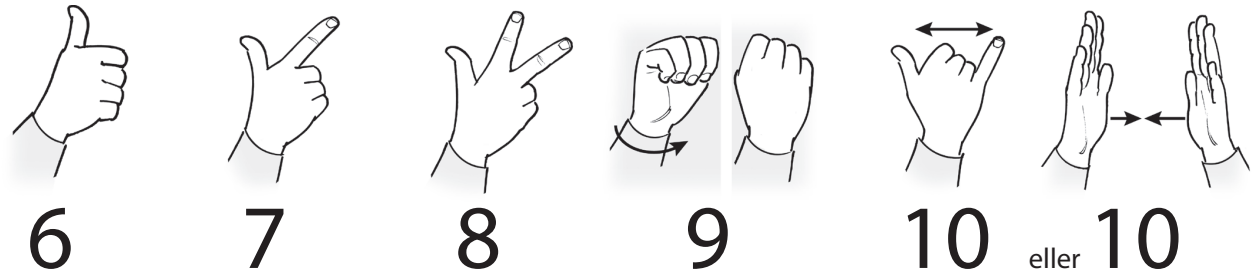
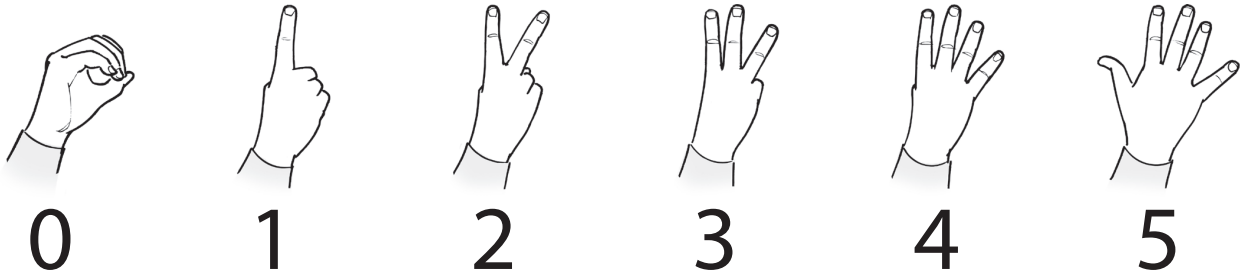

s t u v w x

y z å ä ö

Uppgift 2

Detta är en förberedelse inför kommande samtals- och uppläsningsövningar. Ibland glömmar man de tecken man ska använda och ibland behöver man uttrycka sig extra tydligt.

I stället för att bli ”tyst” om man glömmar ett tecken, kan man försöka att gestalta det med sin kropp. Och om man vill betona något lite extra, uttrycka känslor eller attityder är mimiken och kroppens övriga rörelser till mycket god hjälp.

- * Dela upp er i lag om 2-3 personer och bestäm hur lagen ska ”tävla” mot varandra. Varje lag skriver ett antal lappar med förslag på vad motståndarlaget ska gestalta. På varje lapp ska det stå ett verb samt en känsla, t.ex. glad eller förvånad, eller en attityd, t.ex. misstänksam eller hånfull. Ett exempel: *äter + äcklad*.
- * Byt sen lappar och börja agera. Ni kan teckna verbet om ni kan tecknet och använda rummet, mimiken, storlek, hastighet, upprepning och bestämdhet i händernas och armarnas rörelser samt hela kroppens rörelser för att beskriva känslan eller attityden.
- * Motståndarlaget gissar.

Uppgift 3

Inför kursen ska du först blicka mot slutet. Att börja vid slutet ger inte bara en uppfattning om vart man är på väg utan också en möjlighet att sätta upp mål för sig själv.

Se på dig själv genom ditt inre öga och förflytta dig framåt i tiden. Du befinner dig på den dag då du just har avslutat teckenkursen *Steget före 4*. Vad ser ditt inre öga? Reflektera en stund över följande frågor:

- * Hur kommer du att använda metoden Tecknad svenska (TS) i samtal?
- * Hur kommer du att tecknläsa en barnbok högt för någon annan?
- * Hur väl kommer du att avläsa och förstå då någon annan tecknläser (tyst) en barnbok som du inte övat?
- * På vad sätt har du förbättrat ditt ordförråd av tecken?
- * Hur duktig är du att teckna de skrivna och talade ordens böjningsformer?
- * Vilka strategier använder du då du inte direkt kan översätta ett talat/skrivet ord till tecken?

Formulera nu dina tankar som mål att sträva mot, dvs. vad vill du uppnå under kursens gång?

	JAG ÖNSKAR ATT JAG KAN...
SAMTAL	
UPPLÄSNING	
AVLÄSNING	
ORDFÖRRÅD	
ORDBÖJNING	
STRATEGIER	
ANNAT SOM JAG VILL UTVECKLA	

Första övningen

Syftet med detta moment är att du ska få en introduktion till hur de kommande kursmötena blir. Samtidigt får du möjlighet att lära om prepositioner och träna att teckna fraser och satser med prepositioner.

Övning 1. Ordförrådet

I de fem barnböcker* som utgör stommen för de strukturerade övningarna i denna kurs finns det 24 prepositioner. De presenteras i följande lista. Läs snabbt igenom listan och markera dem du med säkerhet vet att du inte kan teckna.

Teckna först i korus med kursledaren, träna sen i smågrupper och öva ännu mer hemma. Håll högt tempo!

1. bakom	9. i	17. runt
2. bland	10. inåt	18. till
3. bredvid	11. längs	19. tills
4. efter	12. mellan	20. under
5. framför	13. mot	21. ur
6. från	14. nerför	22. utan
7. för	15. omkring	23. vid
8. före	16. på	24. över

Vilka prepositioner behöver du öva mer?

Diskutera hur ni ska göra om det saknas ett speciellt tecken för prepositionerna i tabellen. Anteckna i följande ruta vilken/vilka strategier ni har bestämt att använda.

* Bergström G 1988. *Bara knyt Alfons*. Rabén & Sjögren
Dunér A & Raagaard K 1994. *Emilias kalas*. Bonnier Carlsen
Rey HA 1988. *Nicke Nyfiken får en cykel*. Rabén & Sjögren
Sandberg I & L 1972. *Var är lilla Annas hund?* Rabén & Sjögren
Wieslander J & T 1997. *Mamma Mu städar*. Natur och Kultur

Övning 2. Prepositionsfraser

I denna övning ska du skapa olika satser med hjälp av prepositioner. Använd ramfraserna 1- 5 och byt bara ut prepositionen - ibland kan du använda flera på rad. Pröva alla prepositioner i alla ramfraser. Teckna alla ord. Namn bokstaveras.

Arbeta i par och teckna varannan gång. Diskutera betydelsen av varje sats. Upprepa så många gånger att det blir flyt i händerna. Det är utmärkt om du övar så många gånger att du kan rabbla utantill.

Ramfras 1: Han går ... bron.

Ramfras 2: Maria var glad ... segern.

Ramfras 3: Middagen åts alltid ... Bolibompa på TV.

Ramfras 4: Hon hade stått länge ... fönstret.

Ramfras 5: Men ... trappan kom pappa och han sjöng.

Följande prepositioner ska du pröva i de fem ramfraserna:

mot till från över före med under på bredvid framför för
efter inuti uppför inom nära omkring bakom i vid nerför utmed

Reflektera och anteckna:

VAD VAR SVÅRT I DENNA ÖVNING?	VAD BEHÖVER DU ÖVA MER PÅ?

Hemuppgift

1. Se tillbaka på dina anteckningar från dagens möte och öva det som du antecknat.
2. Öva dagens övningar många gånger för att få in automatik i händerna.
3. Välj en barnbok och öva texten så att du kan läsa upp den i tecken vid nästa kursmöte. Tänk speciellt på hur du ska teckna alla prepositioner samt att framställningen blir så tydlig som möjligt. Allra helst väljer du en bok som passar ditt barn men du kan förstås också välja en av kursens grundböcker.

Öva att läsa med inlevelse. Öva dig att utnyttja tecknens möjligheter att använda rummet för att tydliggöra betydelser.

Denna bok valdes:

.....

Anteckna hemma de nya tecken du lärt i boken:

KURSMÖTE

2

– med fokus på substantiv

TID: 3 TIMMAR

Syftet är att du ska få:

- ✓ Färdighet att använda metoden TS (Tecknad svenska) i samtal, uppläsning och avläsning.
- ✓ Insikt om substantiv.
- ✓ Ökat ordförråd av substantiv.
- ✓ Färdighet att böja substantiv i tecken.
- ✓ Strategier för hur du ska göra då talet/skriften har substantiv som saknas i teckenspråkslexikon.

TID	SCHEMA
	SAMTAL <i>I smågrupper övar du att samtala om de böcker ni läst.</i>
	UPP- OCH AVLÄSNING <i>Du tränar att läsa upp text med inlevelse samt att avläsa någon annans uppläsning.</i>
	PP: INLEDNING TILL MÖTETS TEMA <i>Substantiv</i>
	ORDFÖRRÅD <i>Du övar substantiv.</i>
	ORDBÖJNING <i>Du övar att böja substantiv i tecken.</i>
	STRATEGIER <i>Ni diskuterar hur ni ska göra då teckenspråksordboken saknar motsvarighet till ett talat/skrivet substantiv.</i>
	HEMUPPGIFT <i>Ni bestämmer vad som ska övas till nästa möte.</i>

STEGET före

Kursmöte 2
Substantiv

STEGET före

Substantiv

ord som sätter namn eller etiketter på

Kalle och Petter

personer & djur
föremål
aktiviteter
känslor
tillstånd
förhållanden
platser
och mycket mer

Steget före 4 © Iréne Johansson/Hatten Förlag 2

STEGET före

Substantiv kan vara konkreta

Hur ska man teckna?

Näsa, öga, öra, mun...

De betecknar sådant som man kan ta på och titta på

Det finns en fysisk form

Steget före 4 © Iréne Johansson/Hatten Förlag 3

Substantiv kan vara abstrakta

Hur ska man teckna?

Här är Prusluskan

De betecknar sådant
som man inte kan
ta på och titta på
skoj fantasi sorg

Substantiv bildas på olika sätt

Hur ska man teckna?

Han är en imitator

simma + are = simmare
simma + ing = simning
mjuk + is = mjukis
ny + het = nyhet
fågel + holk = fågelholk

Substantiv kan böjas - genitiv

Hur ska man teckna?

Tröjans ränder är blå och vita

duvans - duvornas
pojken - pojkarnas
elementets - elementens

Substantiv kan böjas - ental & flertal

Hur ska man teckna?

Pojkarna grimaserar

- duva – duvor
- bil – bilar
- ballong – ballonger
- sko – skor
- ben – ben
- piano – pianon

Substantiv kan böjas - bestämdhet

Hur ska man teckna?

Tänderna syns inte

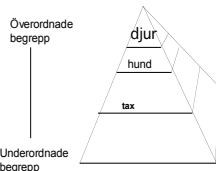
- duva – duvan
- bil – bilarna
- ballong – ballongen
- sko – skorna
- piano – pianot
- ben – benen

Substantiv kan grupperas

Hur ska man teckna?

Huvud, hals och bröst... är kropp

STEGET *före*

Substantiv är nyttiga
man kan

peka ut - referera
 specifikt ange vad man
 talar om

Steget före 4 © Iréne Johansson/Hatten Förlag 10

STEGET *före*

Substantivets böjningar är nyttiga
man kan

ge mer än ett budskap
 samtidigt med samma ord
 uppfatta mer än ett
 budskap ur samma ord
bestämdbet - antal - tillhörighet

Steget före 4 © Iréne Johansson/Hatten Förlag 11

Samtal

TVå personer bildar en liten grupp. Uppgiften är att ni ska samtala om de böcker ni läst. Det är därför en fördel om du parar ihop dig med någon som läst en annan bok än den du läst. Ni ska teckna alla ord som ni säger.

Tänk på att det är ett samtal ni för. Det betyder att ni båda ska ha lika stort utrymme i samtalet. Båda ska få utrymme att ställa frågor och att ge svar men också till att utveckla samtalsämnet bortom de frågeförslag ni får nedan.

Förslag till frågor som kan hålla samtalet igång:

- * Vilken bok har du läst?
- * Vad hette författaren?
- * Vad handlade boken om? Berätta historien!
- * Vad tyckte ditt barn/du om boken?
- * Vill du rekommendera boken till ett annat barn? Varför då?

Reflektera och anteckna:

Vad behöver du öva mer på då det gäller att föra samtal?

Uppläsning och avläsning

TVå personer – A och B – sitter mitt emot varandra. Dela på tiden och håll kontroll på klockan. Tempot ska vara högt!

A börjar läsa ur sin bok. Läsning betyder TYST tecknande men med inlevelse och god prosodi. Detta betyder att mimik, gester och kroppens rörelser ska användas för att understryka det viktigaste eller bara för att fånga avläsarens intresse.

B avläser.

Sen växlar ni roller.

Reflektera över din upp- och avläsning.

UPPLÄSNING <i>Vad behöver du öva mer på för att din läsning ska bli förstådd?</i>	AVLÄSNING <i>Vad behöver du öva mer på för att förstå någon annans uppläsning?</i>

Ordförrådet

Gå inom listan med de 251 substantiv som finns i de fem barnböckerna. Läs snabbt igenom listan och markera dem du med säkerhet vet att du inte kan teckna.

Teckna de tecken du inte kan i korus med kursledaren och öva ännu mer hemma. Håll högt tempo!

1. amiral	45. farfar	89. igelkott
2. anka	46. farmor	90. indian
3. ansikte	47. fart	91. insida
4. användning	48. faster	92. is
5. apa	49. fel	93. ishockey
6. backe	50. fjäder	94. jacka
7. ballong	51. flygplan	95. jobb
8. bedövning	52. fläkt	96. kaffe
9. bjällra	53. frukost	97. kalas
10. björn	54. fåglar	98. kamrat
11. blad	55. färd	99. karl
12. blomma	56. färg	100. katt
13. bo	57. fönster	101. kläder
14. bok	58. föreställning	102. knippe
15. bonden	59. föräldrar	103. knopp
16. bord	60. förkläde	104. knut
17. brev	61. garn	105. ko
18. brevlåda	62. gata	106. kompis
19. bricka	63. glas	107. konst
20. bro	64. golv	108. kopp
21. bukett	65. gran	109. kors
22. bur	66. gång	110. kraft
23. burk	67. gård	111. kråka
24. byxor	68. gäst	112. kulle
25. bänk	69. hallon	113. kullerbytta
26. cirkus	70. hals	114. kung
27. cowboy	71. halsduk	115. kusin
28. cykel	72. handtag	116. kvinna
29. dag	73. hatt	117. kväll
30. dagis	74. hemma – hem	118. köket
31. damm	75. hink	119. köttfärssås
32. dammsugare	76. hjul	120. ladugård
33. dikt	77. hjälpmedel	121. linbana
34. direktör	78. hund	122. liv
35. djungel	79. hus	123. ljud
36. djur	80. huvud	124. ljus
37. dygn	81. häck	125. lucka
38. dåre	82. hängmatta	126. luft
39. eftermiddag	83. häst	127. låda
40. familj	84. hö - höfläkt	128. läkare
41. famn	85. hög	129. man
42. fanfar	86. höns	130. mark
43. fara	87. hörn	131. massa
44. farbror	88. idé	132. medicin

133. minuter	184. skål	235. utrustning
134. mjölk	185. skåp	236. utsida
135. moln	186. slag	237. vagn
136. morgon	187. slang	238. vakt
137. morfar	188. slips	239. varg
138. mormor	189. släkten	240. vatten
139. motorn	190. snodd	241. vinge
140. mus	191. snö	242. vinter
141. myra	192. snöre	243. vitsippor
142. myrstack	193. soppa	244. vår
143. människa	194. sort	245. vägg
144. mästare	195. spaghetti	246. vän
145. mössa	196. spruta	247. världen
146. namn	197. stan	248. väska
147. natt	198. statsminister	249. å
148. närheten	199. steg	250. år
149. ordning	200. sten	251. ände
150. paket	201. stol	
151. pall	202. strumpor	
152. P-plats	203. struts	
153. person	204. stund	
154. pizza	205. städning	
155. plats	206. svans	
156. pojke	207. syster	
157. polis	208. sås	
158. port	209. sätt	
159. portvakt	210. tambur	
160. present	211. tand	
161. påhitt	212. tandläkare	
162. påse	213. telefon	
163. raket	214. tid	
164. rast	215. tidning	
165. rep	216. timme	
166. resten	217. topp	
167. rosett	218. traktor	
168. rulle	219. trappa	
169. räv	220. TV	
170. röst	221. trasa	
171. saft	222. trassel	
172. sak	223. trumpet	
173. sekund	224. tråd	
174. sida	225. träd	
175. skaft	226. trädgård	
176. sked	227. tur	
177. skjorta	228. tåg	
178. skog	229. tårta	
179. skola	230. tält	
180. skolvaktmästare	231. unge	
181. skridskor	232. uppdrag	
182. skräp	233. uppfinning	
183. skylt	234. upptäckt	

Ordböjning 1

I denna övning ska du bara öva genitivändelsen. Orden tecknas i övrigt i sina grundformer.

Ändelsen tecknas med teckenbokstaven S.

Öva genitivformen genom att kombinera alla ord i tabellens vänstra spalt med alla ord i tabellens högra spalt t.ex. amiralens ansikte, amiralens bukett, amiralens cykel etc.

Teckna först i korus med kursledaren, träna sen i smågrupper och öva ännu mer hemma. Håll högt tempo!

Rabbla, rabbla och öva upp rörelser i händerna.

DEN SOM ÄGER	DET ÄGDA
<i>Amiral</i>	<i>Ansikte</i>
<i>Bonde</i>	<i>Bukett</i>
<i>Cowboy</i>	<i>Cykel</i>
<i>Familj</i>	<i>Famn</i>
<i>Föräldrar</i>	<i>Förkläde</i>
<i>Hund</i>	<i>Hängmatta</i>
<i>Karl</i>	<i>Kläder</i>
<i>Kråka</i>	<i>Köttfärssås</i>
<i>Läkare</i>	<i>Medicin</i>
<i>Människa</i>	<i>Namn</i>
<i>Polis</i>	<i>Pizza</i>
<i>Skolvaktmästare</i>	<i>Skridskor</i>
<i>Statsminister</i>	<i>Sten</i>
<i>Tandläkare</i>	<i>Trumpet</i>
<i>Vän</i>	<i>Väska</i>

Vad behöver du öva mer?

Ordböjning 2

I denna övning ska du bara öva böjningsändelser för flertal. Orden tecknas i övrigt i sina grundformer. Ändelserna bokstaveras.

Teckna först i korus med kursledaren, träna sen i smågrupper och öva ännu mer hemma. Håll högt tempo! Rabbla, rabbla och öva upp rörelser i händerna.

Rabbelritual: En/ett – många.....

t.ex. en kvinna – många kvinnor

Byt sen ut ordet *kvinna* mot substantiven i tabellen.

BÖJNINGÄNDELSE	
- or	<i>låda spruta utsida</i>
- ar	<i>faster gård timme</i>
- er	<i>kusin rosett natt</i>
- r	<i>ko</i>
- n	<i>bo förkläde snöre</i>
Ingen ändelse	<i>brev dygn kalas</i>

Reflektera och anteckna:

VAD VAR SVÅRT I DENNA ÖVNING?	VAD BEHÖVER DU ÖVA MER PÅ?

Ordböjning 3

I denna övning ska du öva ändelserna för bestämd – obestämd form men du ska också teckna flertalsformerna. Ändelserna bokstaveras.

Artiklarna tecknas så här: en = siffran 1 + bokstaven n
ett = siffran 1 + bokstaven t
den = pekning + bokstaven n
det = pekning + bokstaven t
de = pronomenformen

Teckna först i korus med kursledaren, träna sen i smågrupper och öva ännu mer hemma. Håll högt tempo! Rabbla, rabbla och öva upp rörelser i händerna.

Följ denna rabbelritual:

1. En/ett fin... t.ex. en fin blomma
2. Den/det fina... t.ex. den fina blommaN
3. Tio fina... t.ex. tio fina blommOR
4. De tio fina... t.ex. de tio fina blommORNA

Byt sedan ordet blomma mot substantiven i följande ruta:

bjällra cirkus fjäder färg hallon lucka pall P-plats portvakt sekund trädgård vitsippa
--

Reflektera och anteckna:

VAD VAR SVÅRT I DENNA ÖVNING?	VAD BEHÖVER DU ÖVA MER PÅ?

Strategi

Det finns ett problem som de flesta av oss drabbas av då och då. Vi finner inte det ord vi behöver. En strategi är att välja ett annat ord som betyder detsamma eller nästan detsamma (synonym). Ibland kan vi ta ett ord som innefattar betydelsen av det ord vi behöver (överordnat begrepp). Så skulle man kunna säga ordet *fordon* om man inte finner ordet *spårvagn*. Betydelsen är inte exakt densamma men det blir lättare att gissa den exakta betydelsen. Dessutom kan det vara så att när man formulerat det överordnade begreppet så kommer man på det ord man egentligen vill ha.

I denna övning ska du öva överordnade begrepp och synonymer. Ordens alla böjningsformer ska tecknas.

Arbeta i smågrupper. Diskutera och skriv de överordnade begreppen samt andra substantiv som betyder detsamma eller nästan detsamma som grundbegreppet i tabellen. Diskutera sen hur ni ska teckna orden i tabellen. Hur ska ni göra då teckenspråket saknar tecken för överordnade begrepp eller synonymer?

GRUNDBEGREPP	ÖVERORDNAT BEGREPP <i>kan finnas eller saknas</i>	SYNONYMBEGREPP <i>kan finnas en, flera eller ingen</i>
<i>Björn Blad Bord Byxor Dagis Fjäder Flygplan Hals Gata Indian Häck Kaffe Kullerbytta Sås Trumpet</i>	<i>Djur</i>	<i>Nalle</i>

Reflektera och anteckna:

VAD VAR SVÅRT I DENNA ÖVNING?	VAD BEHÖVER DU ÖVA MER PÅ?

Hemuppgift

1. Se tillbaka på dina anteckningar från dagens möte och öva det som du antecknat.
2. Rabbla dagens övningar många gånger för att få in automatik i händerna.
3. Lär in den barnbok du valt så väl att du kan teckna automatiskt och snabbt. Du ska böja substantiven i texten.

Öva att läsa med inlevelse. Öva dig att utnyttja tecknens möjligheter att använda rummet för att tydliggöra betydelser.

Denna bok valdes:

.....

Anteckna hemma de nya tecken du lärt i boken:

KURSMÖTE

3

– med fokus på konjunktioner

TID: 3 TIMMAR

Syftet är att du ska få:

- ✓ Färdighet att använda metoden TS (Tecknad svenska) i samtal, uppläsning och avläsning.
- ✓ Insikt om konjunktioner och subjunktioner.
- ✓ Ökat ordförråd av konjunktioner.
- ✓ Strategier för hur du ska göra då talet/skriften har konjunktioner som saknas i teckenspråkslexikon.

TID	SCHEMA
	SAMTAL <i>I smågrupper övar du att samtala om de böcker ni läst.</i>
	UPP- OCH AVLÄSNING <i>Du tränar att läsa upp text med inlevelse samt att avläsa någon annans uppläsning.</i>
	PP: INLEDNING TILL MÖTETS TEMA <i>Konjunktioner</i>
	ORDFÖRRÅD <i>Du övar konjunktioner.</i>
	ÖVNING MED SATSER <i>Du övar satser med konjunktioner och subjunktioner.</i>
	STRATEGIER <i>Ni diskuterar hur ni ska göra då teckenspråksordboken saknar motsvarighet till en talad/skriven konjunktion.</i>
	HEMUPPGIFT <i>Ni bestämmer vad som ska övas till nästa möte.</i>

STEGET före

Kursmöte 3
Konjunktioner

STEGET före

Konjunktioner & Subjunktioner
ord som binder samman ord , fraser och satser

...OCH myror OCH
skalbaggar OCH flugor
MEN inte ...

Steget före 4 © Iréne Johansson/Hatten Förlag 2

STEGET före

Konjunktioner
Hur tecknar man?

De flesta är enkla t. ex.
samt fast utan så
Några är sammansatta
både – och
varken – eller
antingen – eller
såväl – som

..både myror och flugor..
Steget före 4 © Iréne Johansson/Hatten Förlag 3

STEGET *före*

Konjunktioner samordnar ord och satser

Hur tecknar man?

att	eftersom
om	sedan
trots	som
när	innan

..eftersom myran har..

Steget före 4 © Iréne Johansson/Hatten Förlag 4

STEGET *före*

Konjunktioner har olika funktioner

Hur tecknar man?

Sammanbinder	<i>och samt</i>
Särskiljer	<i>eller</i>
Motsätter	<i>utan fast</i>
Förklarar	<i>ty för</i>

.. myran eller flugan..

Steget före 4 © Iréne Johansson/Hatten Förlag 5

STEGET *före*

Subjunktioner inleder bisats

Hur tecknar man?

att	eftersom
om	sedan
trots	fastän
när	som

..innan myran smiter..

Steget före 4 © Iréne Johansson/Hatten Förlag 6

Subjunktioner tydliggör olika relationer

Hur tecknar man?

..fort fast den är liten..

Steget före 4 © Iréne Johansson/Hatten Förlag 7

Orsak	<i>därför att</i>
	<i>eftersom</i>
Villkor	<i>om</i>
Tid	<i>när</i>
Följd av	<i>så att</i>
Omständighet	<i>fast trots</i>
Jämförelse	<i>än</i>

Konjunktioner är nyttiga

man kan

...som har sex ben och... och... och

Steget före 4 © Iréne Johansson/Hatten Förlag 8

- skapa långa meningar
- precisera betydelser

Samtal

Två personer bildar en liten grupp. Uppgiften är att ni ska samtala om de böcker ni läst. Det är därför en fördel om du parar ihop dig med någon som läst en annan bok än den du läst. Ni ska teckna alla ord som ni säger.

Nu har ni också övat substantivböjningar – använd dem!

Tänk på att det är ett samtal ni för. Det betyder att ni båda ska ha lika stort utrymme i samtalet. Båda ska få utrymme att ställa frågor och att ge svar men också till att utveckla samtalsämnet bortom de frågeförslag ni får nedan.

Förslag till frågor som kan hålla samtalet igång:

- * Vilken bok har du läst?
- * Vad hette författaren?
- * Vad handlade boken om? Berätta historien!
- * Vad tyckte ditt barn/du om boken?
- * Vill du rekommendera boken till ett annat barn? Varför då?

Reflektera och anteckna:

Vad behöver du öva mer på då det gäller att föra samtal?

Uppläsning och avläsning

TVå personer – A och B – sitter mitt emot varandra. Dela på tiden och håll kontroll på klockan. Tempot ska vara högt!

A börjar läsa ur sin bok. Läsning betyder TYST tecknande men med inlevelse och god prosodi. Detta betyder att mimik, gester och kroppens rörelser ska användas för att understryka det viktigaste eller bara för att fånga avläsarens intresse. Tänk speciellt på att tydliggöra alla prepositioner i texten.

B avläser.

Sen växlar ni roller.

Reflektera över din upp- och avläsning.

UPPLÄSNING <i>Vad behöver du öva mer på för att din läsning ska bli förstådd?</i>	AVLÄSNING <i>Vad behöver du öva mer på för att förstå någon annans uppläsning?</i>

Ordförrådet

Gå inom listan med de 16 konjunktioner som finns i de fem barnböckerna. Läs snabbt igenom listan och markera dem du med säkerhet vet att du inte kan teckna. Jobba hemma med att lära dig tecknen.

Teckna först i korus med kursledaren och öva ännu mer hemma. Håll högt tempo!

1. att	9. med
2. både och	10. medan
3. då	11. men
4. eftersom	12. och
5. eller	13. som
6. fast - fast då	14. så att
7. för - för att	15. till och med
8. innan	16. varken eller

Diskutera hur ni ska göra om det saknas ett speciellt tecken för konjunktioner i tabellen. Anteckna i följande ruta vilken/vilka strategier ni har bestämt att använda.

Övning Satser med konjunktioner

I denna övning ska du skapa olika satser med hjälp av olika konjunktioner. Använd ramsatserna och byt bara ut konjunktionen. Teckna alla ord och substantivböjningar.

Teckna meningarna i korus med kursledaren. Upprepa sen i smågrupper så många gånger att händerna blir vana. Upprepa så många gånger att det blir flyt i händerna.

Diskutera betydelsen av varje sats. Kan alla konjunktioner användas i de två ramsatserna?

Ramsatser:

1. Solen skiner *och* vattnet är kallt
2. Hon frös *men* han skakade

Byt ut konjunktionen mot:

och men fast ty för så samt eller antingen-eller både-och såväl-som

Reflektera och anteckna:

VAD VAR SVÅRT I DENNA ÖVNING?	VAD BEHÖVER DU ÖVA MER PÅ?

Övning Satser med subjunktioner

I denna övning ska du skapa olika satser med hjälp av olika subjunktioner. Använd ramsatserna och byt bara ut subjunktionen. Teckna alla ord och substantivböjningar.

Teckna meningarna i korus med kursledaren. Upprepa sen i smågrupper så många gånger att händerna blir vana. Upprepa så många gånger att det blir flyt i händerna.

Diskutera betydelsen av varje sats. Kan alla subjunktioner användas i de två ramsatserna?

Ramsatser:

1. Kalle skriker *när* han får godis
2. Hon somnade *när* hon kom hem

Byt ut subjunktionen mot:

att därför-att eftersom om fast trots-att som medan innan så
--

Reflektera och anteckna:

VAD VAR SVÅRT I DENNA ÖVNING?	VAD BEHÖVER DU ÖVA MER PÅ?

Hemuppgift

1. Se tillbaka på dina anteckningar från dagens möte och öva det som du antecknat.
2. Rabbla dagens övningar många gånger för att få in automatik i händerna.
3. Lär in den barnbok du valt så väl att du kan teckna automatiskt och snabbt.
Du ska böja substantiven i texten.

Öva att läsa med inlevelse. Öva dig att utnyttja tecknens möjligheter att använda rummet för att tydliggöra betydelser.

Denna bok valdes:

.....

Anteckna hemma de nya tecken du lärt i boken:

KURSMÖTE

4

– med fokus på adjektiv

TID: 3 TIMMAR

Syftet är att du ska få:

- ✓ Färdighet att använda metoden TS (Tecknad svenska) i samtal, uppläsning och avläsning.
- ✓ Insikt om adjektiv.
- ✓ Ökat ordförråd av adjektiv.
- ✓ Färdighet att böja adjektiv i tecken.
- ✓ Strategier för hur du ska göra då talet/skriften har adjektiv som saknas i teckenspråkslexikon.

TID	SCHEMA
	SAMTAL <i>I smågrupper övar du att samtala om de böcker ni läst.</i>
	UPP- OCH AVLÄSNING <i>Du tränar att läsa upp text med inlevelse samt att avläsa någon annans uppläsning.</i>
	PP: INLEDNING TILL MÖTETS TEMA <i>Adjektiv</i>
	ORDFÖRRÅD <i>Du övar adjektiv.</i>
	ORDBÖJNING <i>Du övar att böja adjektiv i tecken.</i>
	STRATEGIER <i>Ni diskuterar hur ni ska göra då teckenspråksordboken saknar motsvarighet till ett talat/skrivet adjektiv.</i>
	HEMUPPGIFT <i>Ni bestämmer vad som ska övas till nästa möte.</i>

STEGET före

Kursmöte 4
Adjektiv

STEGET före

Adjektiv

Ord som beskriver egenskaper hos substantiv

En ful fisk
och
en glad pojke

Steget före 4 © Iréne Johansson/Hatten Förlag 2

STEGET före

Adjektiv böjs

Hur ska man teckna?

En fin kille
Ett fint leende

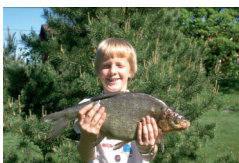
En vass fena
Flera vassa fenor

Den slemmiga fisken

Steget före 4 © Iréne Johansson/Hatten Förlag 3

Många adjektiv är graderbara

Hur ska man teckna?

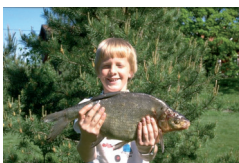

Fisken är störst

glad gladare gladast
stor större störst

Några adjektiv kompareras så här

Hur ska man teckna?

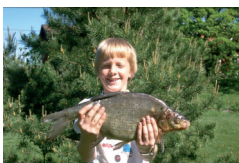

Den mest typiska bilden

spännande
mer spännande
mest spännande

Några adjektiv är inte graderbara

Hur ska man teckna?

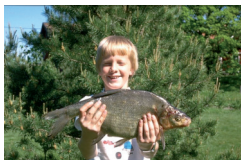

En lagom fisk

blind döv ensam
evig stum levande
död full tom

Många adjektiv är sammansatta

Hur ska man teckna?

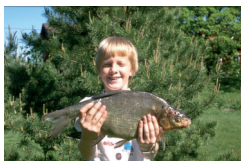

En superlycklig kille

is-kall	färg-stark
grå-blå	döds-trött
fel-fri	genom-våt
kol-svart	sten-död
jätte-stor	

Många adjektiv bildas så här

Hur ska man teckna?

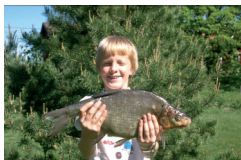

En prick-ig fisk

barns-lig	rost-ig
moln-ig	o-rädd
spar-sam	turk-isk

Adjektiv är nyttiga

Man kan

...en skimrande dag..

- beskriva
- egenskaper, tillstånd*
- lägga in känslor & värderingar
- gradera betydelse

Samtal

Två personer bildar en liten grupp. Uppgiften är att ni ska samtala om de böcker ni läst. Det är därför en fördel om du parar ihop dig med någon som läst en annan bok än den du läst. Ni ska teckna alla ord som ni säger.

Tänk på att det är ett samtal ni för. Det betyder att ni båda ska ha lika stort utrymme i samtalet. Båda ska få utrymme att ställa frågor och att ge svar men också till att utveckla samtalsämnet bortom de frågeförslag ni får nedan.

Förslag till frågor som kan hålla samtalet igång:

- * Vilken bok har du läst?
- * Vad hette författaren?
- * Vad handlade boken om? Berätta historien!
- * Vad tyckte ditt barn/du om boken?
- * Vill du rekommendera boken till att annat barn? Varför då?

Reflektera och anteckna:

Vad behöver du öva mer på då det gäller att föra samtal?

Uppläsning och avläsning

TVå personer – A och B – sitter mitt emot varandra. Dela på tiden och håll kontroll på klockan. Tempot ska vara högt!

A börjar läsa ur sin bok. Läsning betyder TYST tecknande men med inlevelse och god prosodi. Detta betyder att mimik, gester och kroppens rörelser ska användas för att understryka det viktigaste eller bara för att fånga avläsarens intresse.

B avläser.

Sen växlar ni roller.

Reflektera över din upp- och avläsning.

UPPLÄSNING <i>Vad behöver du öva mer på för att din läsning ska bli förstådd?</i>	AVLÄSNING <i>Vad behöver du öva mer på för att förstå någon annans uppläsning?</i>

Ordförrådet

Gå inom listan med de 78 adjektiv som finns i de fem barnböckerna. Läs ganska snabbt och markera dem du med säkerhet vet att du inte kan teckna.

Teckna först i korus med kursledaren och öva ännu mer hemma. Håll högt tempo!

1. arg	27. hög - högsta	53. rätt
2. beredd	28. kissnödig	54. röd
3. bestämd	29. knepig	55. sista
4. blå	30. konstig	56. sjuk
5. bra bättre bäst	31. lat	57. skrynklig
6. bred	32. ledsen	58. snäll
7. brun	33. liten – små	59. snuwig
8. duktig	34. ljust	60. snygg
9. egen	35. lång längre längst	61. stilla
10. ensam	36. lycklig	62. stolt
11. fantastisk	37. många	63. stor större störst
12. farlig	38. möjlig	64. sur
13. fast	39. nervös	65. svag
14. fastbunden	40. nära närmare närmast	66. särskild
15. fel	41. nästa	67. tjock
16. fin	42. ny	68. tom
17. full	43. nyfiken	69. trasig
18. förfärlig	44. nöjd	70. trygg
19. förskräcklig	45. olik	71. trött
20. förstörd	46. olydig	72. tung
21. förvånad	47. orolig	73. vanlig
22. glad	48. prydlig	74. vild
23. grön	49. ren	75. vit
24. gul	50. rullande	76. väldig
25. hel	51. ryslig	77. vänlig
26. hungrig	52. rädd	78. zoologisk

Ordböjning

I denna övning ska du bara öva komparation av adjektiv. Teckna komparationsändelserna genom att sätta tecknen *mer* och *mest* efter alternativt före adjektivet, dvs.

Vacker Vacker+mer Vacker+mest

alternativt

Vacker mer+Vacker mest+Vacker

Teckna först i korus med kursledaren, träna sen i smågrupper och öva ännu mer hemma. Håll högt tempo! Öva komparation av samtliga adjektiv i rutan. Rabbla, rabbla tills böjningsformerna sitter i händerna.

arg bred duktig dålig farlig förfärlig glad konstig ledsen möjlig liten prydlig rädd snäll stolt trasig tung vänlig
--

Reflektera och anteckna:

VAD VAR SVÅRT I DENNA ÖVNING?	VAD BEHÖVER DU ÖVA MER PÅ?

Ordböjning

I denna övning ska du öva sådana böjningar av adjektiven som bestäms av deras huvudord - substantiven. Böjningsändelser av substantiv och adjektiv bokstaveras.

Teckna först i korus med kursledaren, träna sen i smågrupper och öva ännu mer hemma. Håll högt tempo!

Uppgiften är att du ska teckna de 30 fraser som bildas genom att kombinera adjektiv och substantiv i följande uppsättningar. Parenteserna { } betyder att alla adjektiv inom parenteserna ska kombineras med substantivet.

en { bestäm
farlig
förvånad
nervös
nyfiken } läkare

den { brun
ensam
hungrig
kissnödig
olydig } polis

ett { blå
konstig
prydlig
skrynklig
tjock } paket

det { fast
hög
rullande
ljus
lycklig } moln

två { bred
fantastisk
förstörd
vanlig
sur } pizza

de { bra
knepig
ryslig
full
konstig } timme

Reflektera och anteckna:

VAD VAR SVÅRT I DENNA ÖVNING?	VAD BEHÖVER DU ÖVA MER PÅ?

Hemuppgift

1. Se tillbaka på dina anteckningar från dagens möte och öva det som du antecknat.
2. Rabbla dagens övningar många gånger för att få in automatik i händerna.
3. Lär in den barnbok du valt så väl att du kan teckna automatiskt och snabbt.
Du ska böja substantiven i texten.

Öva att läsa med inlevelse. Öva dig att utnyttja tecknens möjligheter att använda rummet för att tydliggöra betydelser.

Denna bok valdes:

.....

Anteckna hemma de nya tecken du lärt i boken:

KURSMÖTE

5

– med fokus på verb

TID: 3 TIMMAR

Syftet är att du ska få:

- ✓ Färdighet att använda metoden TS (Tecknad svenska) i samtal, uppläsning och avläsning.
- ✓ Insikt om verb.
- ✓ Ökat ordförråd av verb.
- ✓ Färdighet att böja verb i tecken.
- ✓ Strategier för hur du ska göra då talet/skriften har verb som saknas i teckenspråkslexikon.

TID	SCHEMA
	SAMTAL <i>I smågrupper övar du att samtala om de böcker ni läst.</i>
	UPP- OCH AVLÄSNING <i>Du tränar att läsa upp text med inlevelse samt att avläsa någon annans uppläsning.</i>
	PP: INLEDNING TILL MÖTETS TEMA <i>Verb</i>
	ORDFÖRRÅD <i>Du övar verb.</i>
	ORDBÖJNING <i>Du övar att böja verb i tecken.</i>
	HJÄLPVERB <i>Du övar satser med hjälpverb.</i>
	STRATEGIER <i>Ni diskuterar hur ni ska göra då teckenspråksordboken saknar motsvarighet till ett talat/skrivet verb.</i>
	HEMUPPGIFT <i>Ni bestämmer vad som ska övas till nästa möte.</i>

STEGET före

Kursmöte 5
Verb

STEGET före

Verb

ord som sätter namn på tillstånd

De är lyckliga

Det som är
*bo beta likna äga
bata betyda beundra*

Steget före 4 © Iréne Johansson/Hatten Förlag

STEGET före

Verb

ord som sätter namn på händelser

Stenen faller i vattnet

Det som sker nu
*dö få förlora ramla
släcka ge tända*

Steget före 4 © Iréne Johansson/Hatten Förlag

STEGET *före*

Verb
ord som sätter namn på processer

De står på stranden

Det som sker under viss tid
resa rita simma berätta
bygga dricka läsa

Steg 4 före 4 © Iréne Johansson/Hatten Förlag

STEGET *före*

Verb kan bildas på olika sätt
hur ska man teckna?

Han ill-vrälär

Idrott – a
Sval – na
Spion – era
Be-segra
Bus-ringa
Ös-regna

Steg 4 före 4 © Iréne Johansson/Hatten Förlag

STEGET *före*

Verb kan vara hjälpverb
hur ska man teckna?

Han bör kasta stenen senare

ha hade vill få kan
bli ska måste
skulle bör borde

Steg 4 före 4 © Iréne Johansson/Hatten Förlag

Verb kan böjas

hur ska man teckna?

Kasta stenen!

han

- kastar stenen
- kastade
- har kastat
- hade kastat
- ska kasta

Steget före 4 © Iréne Johansson/Hatten Förlag

Verb är nyttiga

man kan beskriva

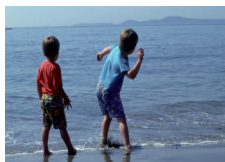
- Handlingar som
- varar över tid
 - förändras

Utan verb – ingen sats

Steget före 4 © Iréne Johansson/Hatten Förlag

Verbböjningar är nyttiga

man kan nyansera betydelser i

- Tid
 - Möjlighet
 - Nödvändighet
 - Vilja
- Man kan göra språkliga handlingar!*

Steget före 4 © Iréne Johansson/Hatten Förlag

Samtal

Två personer bildar en liten grupp. Uppgiften är att ni ska samtala om de böcker ni läst. Det är därför en fördel om du parar ihop dig med någon som läst en annan bok än den du läst. Ni ska teckna alla ord som ni säger.

Tänk på att det är ett samtal ni för. Det betyder att ni båda ska ha lika stort utrymme i samtalet. Båda ska få utrymme att ställa frågor och att ge svar men också till att utveckla samtalsämnet bortom de frågeförslag ni får nedan.

Förslag till frågor som kan hålla samtalet igång:

- * Vilken bok har du läst?
- * Vad hette författaren?
- * Vad handlade boken om? Berätta historien!
- * Vad tyckte ditt barn/du om boken?
- * Vill du rekommendera boken till att annat barn? Varför då?

Reflektera och anteckna:

Vad behöver du öva mer på då det gäller att föra samtal?

Uppläsning och avläsning

Två personer – A och B – sitter mitt emot varandra. Dela på tiden och håll kontroll på klockan. Tempot ska vara högt!

A börjar läsa ur sin bok. Läsning betyder TYST tecknande men med inlevelse och god prosodi. Detta betyder att mimik, gester och kroppens rörelser ska användas för att understryka det viktigaste eller bara för att fånga avläsarens intresse. B avläser. Teckna alla ord samt substantivens och adjektivens böjningar.

Sen växlar ni roller.

Reflektera över din upp- och avläsning.

UPPLÄSNING <i>Vad behöver du öva mer på för att din läsning ska bli förstådd?</i>	AVLÄSNING <i>Vad behöver du öva mer på för att förstå någon annans uppläsning?</i>

Ordförrådet

Gå inom listan med de 188 verben som finns i de fem barnböckerna. Läs snabbt igenom listan och markera dem du med säkerhet vet att du inte kan teckna.

Teckna de tecken du inte kan i korus med kursledaren och öva ännu mer hemma.
Håll högt tempo!

1. andas	30. flyta	59. hälsa
2. arbeta	31. fortsätta	60. hända
3. använda	32. fråga	61. hänga
4. be - be om	33. fundera	62. höra
5. begripa	34. funka	63. kallas - kalla
6. behålla	35. fuska	64. kan
7. behöva	36. fylla	65. kissa
8. berätta	37. få (inte)	66. klappa
9. bestämma	38. följa	67. klara - klara sig
10. binda	39. förstå	68. klippa
11. bli	40. förstöra	69. kliva
12. blåsa	41. gissa	70. klä på sig
13. blända -s	42. glömma	71. klättra
14. bo	43. gnugga	72. knyta
15. bruka	44. gråta	73. komma - (på)
16. bry - bry sig om	45. gå	74. kontrollera
17. byta	46. gå upp - spricka	75. koppla
18. bära	47. gömma	76. krocka
19. böja - böja sig	48. göra	77. krypa
20. börja	49. ha	78. kräkas
21. cykla	50. heta	79. kämpa
22. dingla	51. hinna	80. känna - känna sig
23. dra	52. hitta - hitta på	81. köra
24. dricka	53. hjälpa	82. laga
25. fastna	54. hoppa	83. landa
26. fattas	55. hoppas	84. leka
27. finnas - finns	56. hurra	85. leta
28. fira	57. hålla	86. ligga
29. flotta	58. hälla	87. lossna

88. låna	122. simma	156. svepa
89. låta	123. sitta	157. svälja
90. lägga - (sig)	124. ska	158. svänga
91. lämna	125. skada	159. synas
92. lära - lära sig	126. skaka	160. säga
93. mata	127. skicka	161. sätta
94. meta	128. skratta	162. tanka
95. mjölka	129. skrika	163. tappa
96. mumla	130. skriva	164. titta
97. muttra	131. skulle	165. torka
98. måste	132. skälla	166. trilla
99. nappa	133. sköta	167. tro
100. nosa	134. slippa	168. trycka
101. nå	135. slå	169. tvätta
102. ordna	136. släcka	170. tycka
103. orka	137. släta	171. tänka
104. parkera	138. smaka	172. undra
105. pipa	139. smälta	173. vakna
106. plocka	140. sopa	174. varna
107. prassla	141. springa	175. veva
108. putsa	142. spruta	176. veta
109. putta	143. spänna	177. vifta
110. resa sig	144. stanna	178. vika
111. ringa	145. starta	179. vill
112. ropa	146. stoppa	180. vrida
113. rusa	147. snurra	181. välta
114. rycka	148. stryka	182. vända
115. råka	149. skjuta	183. växa
116. räcka	150. skynda	184. åka
117. rädda	151. skälla	185. älska
118. räkna	152. stanna	186. äta
119. röra	153. sticka	187. önska
120. se	154. städa	188. öppna
121. segla	155. svara	

Ordböjning

I denna övning ska du bara öva tempusböjning. Ändelserna bokstaveras.

Teckna först i korus med kursledaren, träna sen i smågrupper och öva ännu mer hemma. Håll högt tempo! Rabbla, rabbla och öva upp rörelser i händerna.

Rabbelritual: ropa – ropade – ropat

Byt sen ut verbet *ropa* mot följande verb:

bli böja fira följa göra har hålla klippa låna putsa räkna skratta smaka stryka svänga sy trycka väga öppna
--

Vad behöver du öva mer?

Hjälperb

I denna övning ska du öva satser med hjälperb. Verbens och substantivens ändelser bokstaveras. Hjälperben tecknas på det sätt som gruppen kommit överens om.

Teckna först i korus med kursledaren, träna sen i smågrupper och öva ännu mer hemma. Håll högt tempo! Rabbla, rabbla och öva upp rörelser i händerna.

Parenteserna { } i rutan nedan betyder att alla substantiv ska kombineras med alla verb. Orden inom parentes i sista kolumnen är förklaringar till betydelseerna av satserna. Orden ska inte tecknas.

Öva först *polisen köper (köpte, har köpt etc.) pizza*.

Byt sen ut *Polisen* mot *Bonden* men håll kvar övriga ord. Förstått att öva och nöta tills alla möjliga kombinationer i tabellen är slut.

	<i>köper</i>		<i>(nu)</i>
	<i>köpte</i>		<i>(igår)</i>
<i>Polisen</i>	{ <i>har köpt</i> <i>ska köpa</i> <i>skulle köpa</i> <i>vill köpa</i> <i>måste köpa</i> <i>kan köpa</i> <i>får köpa</i> }	<i>pizza</i>	<i>(färdigt)</i>
<i>Bonden</i>		<i>medicin</i>	<i>(senare)</i>
<i>Föräldrarna</i>		<i>hallon</i>	<i>(kanske)</i>
<i>Kompisen</i>		<i>is</i>	<i>(önskan)</i>
<i>Tandläkaren</i>		<i>köttfärssås</i>	<i>(nödvändighet)</i>
			<i>(tillåtelse)</i>

Reflektera och anteckna:

VAD VAR SVÅRT I DENNA ÖVNING?	VAD BEHÖVER DU ÖVA MER PÅ?

Strategi

Ibland faller ord bort ur minnet, just när man behöver dem. Ett knep kan då vara att använda ett annat ord som betyder ungefär detsamma som det ord man egentligen tänkt använda.

I denna övning ska ni diskutera och öva synonymmer. Anteckna i tabellen. Vilka strategier ska ni använda om teckenspråket saknar tecken för synonymmer eller om ni inte kan komma på dem?

Arbeta i smågrupper.

GRUNDBEGREPP	SYNONYMER I TALSPRÅKET	SYNONYMER I TECKENSPRÅKET
<i>Begripa</i> <i>Bo</i> <i>Fuska</i> <i>Gå</i> <i>Kissa</i> <i>Leta</i> <i>Slå</i> <i>Starta</i> <i>Svara</i> <i>Torka</i> <i>Älska</i>		

Reflektera och anteckna:

VAD VAR SVÅRT I DENNA ÖVNING?	VILKA STRATEGIER SKA NI ANVÄNDA?

Hemuppgift

1. Se tillbaka på dina anteckningar från dagens möte och öva det som du antecknat.
2. Rabbla dagens övningar många gånger för att få in automatik i händerna.
3. Lär in den barnbok du valt så väl att du kan teckna automatiskt och snabbt.
Du ska öva speciellt på att böja alla verb i texten. Men självklart fortsätter du att öva böjningar av substantiven och adjektiven också.

Öva att läsa med inlevelse. Öva dig att utnyttja tecknens möjligheter att använda rummet för att tydliggöra betydelser.

Denna bok valdes:

.....

Anteckna hemma de nya tecken du lärt i boken:

KURSMÖTE

6

– med fokus på adverb

TID: 3 TIMMAR

Syftet är att du ska få:

- ✓ Färdighet att använda metoden TS (Tecknad svenska) i samtal, uppläsning och avläsning.
- ✓ Insikt om adverb.
- ✓ Ökat ordförråd av adverb.
- ✓ Strategier för hur du ska göra då talet/skriften har adverb som saknas i teckenspråkslexikon.

TID	SCHEMA
	SAMTAL <i>I smågrupper övar du att samtala om de böcker ni läst.</i>
	UPP- OCH AVLÄSNING <i>Du tränar att läsa upp text med inlevelse samt att avläsa någon annans uppläsning.</i>
	PP: INLEDNING TILL MÖTETS TEMA <i>Adverb</i>
	ORDFÖRRÅD <i>Du övar adverb.</i>
	SATSER MED ADVERB <i>Du övar satser med adverb</i>
	STRATEGIER <i>Ni diskuterar hur ni ska göra då teckenspråksordboken saknar motsvarighet till ett talat/skrivet adverb.</i>
	HEMUPPGIFT <i>Ni bestämmer vad som ska övas till nästa möte.</i>

STEGET före

Kursmöte 6
Adverb

STEGET före

Adverb

Ord som beskriver handlingar & andra egenskaper

De klättrar faktiskt riktigt bra

nog kanske säkert
faktiskt bara i alla
fall tyvärr just
genast ändå alltså

Steget före 4 © Iréne Johansson/Hatten Förlag 2

STEGET före

Adverb beskriver tid

Hur ska man teckna?

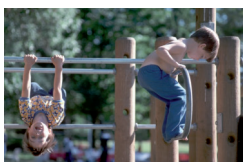
Idag klättrar de

nu förut timalts
ibland sällan nyss strax
ofta alltid aldrig
när?

Steget före 4 © Iréne Johansson/Hatten Förlag 3

Adverb beskriver sätt

Hur ska man teckna?

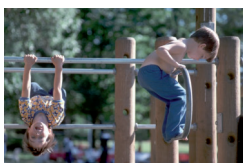

De klattrar vigt!

illa parvis annorlunda lika
tillsammans baklänges
hur?

Adverb beskriver rum

Hur ska man teckna?

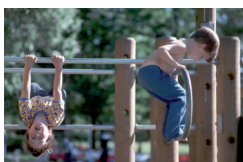

De leker ute

här dit härifrån
utomlands överallt
någonstans inne ut
vart? varifrån?

Adverb beskriver grad

Hur ska man teckna?

De leker mycket färligt

alldeles mycket
ganska nästan
alltför bara
hur?

Adverb beskriver logisk relation

Hur ska man teckna?

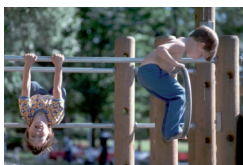

Därför hänger han i armarna

Också dock
emellertid nämligen
alltså därför
visserligen
dels...dels
varför?

Adverb böjs inte men några är graderbara

Hur ska man teckna?

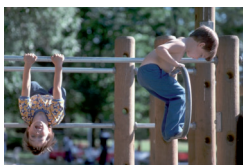

Han klättrar högst

bra bättre bäst
gärna hellre helst
illa sämre sämst

Adverb bildas på olika sätt

Hur ska man teckna?

Ny-ligen ramlade han ner

tre - falt
någon - stans
bit - vis

Adverb bildas på olika sätt

Hur ska man teckna?

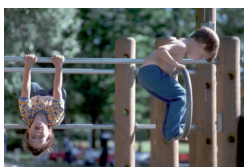

Upp-ifrån kikar han ned

- hem - ifrån
- ovan - på
- ut - ifrån
- hit - tills

Adverb är nyttiga

Man kan

De ramlar inte ner

- beskriva hur något görs
 - informera sig om handlingar
- förneka omständigheter kring handlingar

Samtal

TVå personer bildar en liten grupp. Uppgiften är att ni ska samtala om de böcker ni läst. Det är därför en fördel om ni läst olika böcker. Ni ska teckna alla ord som ni säger liksom substantivens, adjektivens och verbens böjningar.

Tänk på att det är ett samtal ni för. Det betyder att ni båda ska ha lika stort utrymme i samtalet, både till att ställa frågor och att ge svar men också till att utveckla samtalsämnet bortom de frågeförslag ni får nedan.

Förslag till frågor som kan hålla samtalet igång:

- * Vilken bok har du läst?
- * Vad hette författaren?
- * Vad handlade boken om? Berätta historien!
- * Vad tyckte ditt barn/du om boken?
- * Vill du rekommendera boken till ett annat barn? Varför då?

Reflektera och anteckna:

Vad behöver du öva mer på då det gäller att föra samtal?

Uppläsning och avläsning

TVå personer – A och B – sitter mitt emot varandra. Dela på tiden och håll kontroll på klockan. Tempot ska vara högt!

A börjar läsa ur sin bok. Läsning betyder TYST tecknande men med inlevelse och god prosodi. Detta betyder att mimik, gester och kroppens rörelser ska användas för att understryka det viktigaste eller bara för att fånga avläsarens intresse. B avläser. Alla ord tecknas liksom substantivens, adjektivens och verbens böjningar.

Sen växlar ni roller.

Reflektera över din upp- och avläsning.

UPPLÄSNING <i>Vad behöver du öva mer på för att din läsning ska bli förstådd?</i>	AVLÄSNING <i>Vad behöver du öva mer på för att förstå någon annans uppläsning?</i>

Ordförrådet

Gå inom listan med de 96 adverb som finns i de fem barnböckerna. Läs ganska snabbt och markera dem du med säkerhet vet att du inte kan teckna. Jobba hemma med att lära dig tecknen.

Teckna de tecken du inte kan i korus med kursledaren och öva ännu mer hemma.
Håll högt tempo!

1. aldrig	33. idag	65. ordentligt
2. alldeles	34. igen	66. precis
3. allt	35. igår	67. rakt
4. alltid	36. ihop	68. redan
5. alltihop	37. inte	69. riktigt
6. allting	38. istället	70. roligt
7. baklänges	39. isär	71. runt
8. bara	40. iväg	72. rätt
9. bråttom	41. just nu - just då	73. samtidigt
10. dags	42. jämt	74. sedan - sen
11. dit	43. kanske	75. sent
12. direkt	44. klart	76. sist
13. då	45. konstigt	77. skojigt
14. där	46. kvar	78. slut
15. därför	47. lugnt	79. smart
16. efteråt	48. långt	80. snart
17. egentligen	49. länge	81. svårt
18. emot	50. mest	82. så
19. en-till	51. mitt	83. sådan
20. fram - ta fram	52. mycket	84. såklart
21. fort	53. nej	85. säkert
22. färdigt	54. nog	86. särskilt
23. försiktigt	55. noga	87. till-och-med
24. först	56. någonsin	88. tillbaka
25. förstås	57. någonstans	89. tillsammans
26. förut	58. när	90. vart
27. heller	59. nästan	91. vidare
28. helst	60. nu	92. visst
29. hur	61. också	93. väl
30. här	62. omedelbart	94. värst
31. i stället	63. omkull	95. än - ännu
32. i så fall	64. ont	96. överallt

Satser med adverb

I både tal och skrift använder vi adverbena ofta. Om vi placerar adverbet först i satsen så händer det något med ordföljden. I denna övning ska du öva satser där adverbena står i olika positioner.

Teckna först i korus med kursledaren. Upprepa sen i smågrupper och hemma så många gånger att händerna blir vana.

Teckna alla ord. Tänk på att böja substantiven, adjektiven och verben. Egennamn bokstaveras.

1. Sedan blev hon tyst och började fundera.
2. Vart ska du gå?
3. Därför tog hon nu penna och papper och skrev ett långt brev.
4. När blir det vinter egentligen?
5. Just när hon hade sagt det hörde hon att det kom någon i trappan.
6. ”Visst längtar du efter mig” sa Fredrik.
7. Hur länge ska du sitta där?
8. Då kom någon i trappan igen och det var farbror Knut.
9. Varför har du skägg?
10. Snart började det skymma ute.
11. Nu hade hon inget mer att titta på.
12. Var har du gömt hemlisen?
13. Idag blir det den här jumpern.
14. Hon hade drömt något som hon inte tyckte om.
15. Det där är väl ingen gris, det är ju en hund.
16. Men då sa han ingenting mer, inte den här morgonen när han var så sur.
17. Det gör du visst inte!
18. Nej det är inte alls nödvändigt.
19. Jag har då aldrig sett på maken till tokig katt.

Reflektera och anteckna:

VAD VAR SVÅRT I DENNA ÖVNING?	VAD BEHÖVER DU ÖVA MER PÅ?

Strategi

Om man inte finner exakt det ord man söker kan man välja ett som nästan är lika lämpligt. Därför är det en bra strategi att också lära sig tecken för ord som betyder detsamma eller nästan detsamma (synonymer) men också ord som betyder tvärtom (antonymer). Ibland kan man använda antonymerna och sätta ihop dem med *inte ... men...* t.ex. *Soppan är inte varm men/utan kall*

Diskutera adverbena i tabellen. Det kan finnas en, flera eller ingen synonym eller antonym till grundbegreppen. Skriv in dem ni finner och bestäm hur de ska tecknas.

Teckna i korus med kursledaren, träna sen i smågrupper och öva ännu mer hemma. Håll högt tempo!

GRUNDBEGREPP	SYNONYMER	ANTONYMER
<i>Alltid</i> <i>Baklänges</i> <i>Bara</i> <i>Efteråt</i> <i>En-till</i> <i>Fort</i> <i>Försiktigt</i> <i>Förut</i> <i>Igen</i> <i>Lugnt</i> <i>Nej</i> <i>Rakt</i> <i>Roligt</i> <i>Sedan</i> <i>Svårt</i> <i>Till och med</i>	<i>Jämt</i>	<i>Aldrig</i>

Vilka strategier diskuterade ni?

Hemuppgift

1. Se tillbaka på dina anteckningar från dagens möte och öva det som du antecknat.
2. Rabbla dagens övningar många gånger för att få in automatik i händerna.
3. Lär in den barnbok du valt så väl att du kan teckna automatiskt och snabbt. Du ska böja substantiv, adjektiv och verb i texten.

Öva att läsa med inlevelse. Öva dig att utnyttja tecknens möjligheter att använda rummet för att tydliggöra betydelser.

Denna bok valdes:

.....

Anteckna hemma de nya adverb du lärt i boken:

KURSMÖTE

7

– med fokus på pronomen

TID: 3 TIMMAR

Syftet är att du ska få:

- ✓ Färdighet att använda metoden TS (Tecknad svenska) i samtal, uppläsning och avläsning.
- ✓ Insikt om pronomen.
- ✓ Ökat ordförråd av pronomen.
- ✓ Färdighet att böja pronomen i tecken.
- ✓ Strategier för hur du ska göra då talet/skriften har pronomen som saknas i teckenspråkslexikon.

TID	SCHEMA
	SAMTAL <i>I smågrupper övar du att samtala om de böcker ni läst.</i>
	UPP- OCH AVLÄSNING <i>Du tränar att läsa upp text med inlevelse samt att avläsa någon annans uppläsning.</i>
	PP: INLEDNING TILL MÖTETS TEMA <i>Pronomen</i>
	ORDFÖRRÅD <i>Du övar pronomen.</i>
	ORDBÖJNING <i>Du övar att böja pronomen i tecken.</i>
	STRATEGIER <i>Ni diskuterar hur ni ska göra då teckenspråksordboken saknar motsvarighet till ett talat/skrivet pronomen.</i>
	HEMUPPGIFT <i>Ni bestämmer vad som ska övas till nästa möte.</i>

STEGET före

Kursmöte 7
Pronomen

STEGET före

Pronomen
Ord i stället för (pro) substantiv (nomen)

Du och jag

Pekar ut den som talar,
den man talar med
och dem man talar om

Steget före 4 © Iréne Johansson/Hatten Förlag 2

STEGET före

Pronomen
Ord med begränsad egen betydelse

De äter glass

Får sin exakta betydelse
av sammanhanget

Vad betyder *de*?

Steget före 4 © Iréne Johansson/Hatten Förlag 3

Pronomen pekar ut person

Hur ska man teckna?

Hon äter på hennes glass

jag mig min – du dig din
han honom hans
hon henne hennes
vi oss vår – ni er er
– de dem deras

Pronomen pekar ut en motsättning

Hur ska man teckna?

Sådan glass är godast

den här
den där
denna

Pronomen pekar på subjektet

Hur ska man teckna?

Hon soltar ner sig

den som utförde
handlingen också blev
utsatt för den
sig - sin

Pronomen pekar på ömsesidighet

Hur ska man teckna?

varandra

De matar varandra

Steget före 4 © Iréne Johansson/Hatten Förlag 7

Pronomen kan vara frågande

Hur ska man teckna?

Vem?
Vilken?

Hurudan är glassen?

Steget före 4 © Iréne Johansson/Hatten Förlag 8

Pronomen han handla om mängd

Hur ska man teckna?

Alla
varje
någon
allihop

Båda glassarna är goda

Steget före 4 © Iréne Johansson/Hatten Förlag 9

STEGET *före*

Pronomen kan inleda bisats
Hur ska man teckna?

Som

Hon som är äldst köpte glassen

Steget före 4 © Iréne Johansson/Hatten Förlag 10

STEGET *före*

Pronomen är nyttiga
Man kan

- Peka ut substantiv
- Knyta ihop satser

Glassen är röd. Den är god.

Steget före 4 © Iréne Johansson/Hatten Förlag 11

Samtal

TVå personer bildar en liten grupp. Uppgiften är att ni ska samtala om de böcker ni läst. Det är därför en fördel om ni läst olika böcker. Ni ska teckna alla ord som ni säger liksom substantivens, adjektivens och verbens böjningar.

Tänk på att det är ett samtal ni för. Det betyder att ni båda ska ha lika stort utrymme i samtalet, både till att ställa frågor och att ge svar men också till att utveckla samtalsämnet bortom de frågeförslag ni får nedan.

Förslag till frågor som kan hålla samtalet igång:

- * Vilken bok har du läst?
- * Vad hette författaren?
- * Vad handlade boken om? Berätta historien!
- * Vad tyckte ditt barn/du om boken?
- * Vill du rekommendera boken till att annat barn? Varför då?

Reflektera och anteckna:

Vad behöver du öva mer på då det gäller att föra samtal?

Uppläsning och avläsning

Två personer – A och B – sitter mitt emot varandra. Dela på tiden och håll kontroll på klockan. Tempot ska vara högt!

A börjar läsa ur sin bok. Läsning betyder TYST tecknande men med inlevelse och god prosodi. Detta betyder att mimik, gester och kroppens rörelser ska användas för att understryka det viktigaste eller bara för att fånga avläsarens intresse. Du ska teckna substantivens, adjektivens och verbens böjningsformer.

B avläser.

Sen växlar ni roller.

Reflektera över din upp- och avläsning.

UPPLÄSNING <i>Vad behöver du öva mer på för att din läsning ska bli förstådd?</i>	AVLÄSNING <i>Vad behöver du öva mer på för att förstå någon annans uppläsning?</i>

Ordförrådet

Gå inom listan med de 26 pronomen som finns i de fem barnböckerna. Läs ganska snabbt och markera dem du med säkerhet vet att du inte kan teckna. Jobba hemma med att lära dig tecknen.

Teckna de tecken du inte kan i korus med kursledaren och öva ännu mer hemma.
Håll högt tempo!

1. alla	10. er	19. min
2. andra	11. han	20. någon - något
3. annan	12. hans	21. sin
4. de	13. henne	22. själv
5. dej - dig	14. hon	23. somliga
6. den här	15. ingen	24. varje
7. deras	16. jag	25. vilken
8. din	17. man	26. vår
9. du	18. mej - mig	

Ordböjning

Teckna först i korus med kursledaren, träna sen i smågrupper och öva ännu mer hemma. Håll högt tempo! Rabbla, rabbla och öva upp rörelser i händerna.

Tecken för personliga pronomen:

jag du vi ni de	enligt teckenlexikon
han	pojke + pekning
hon	flicka + pekning
min din vår er deras	enligt teckenlexikon
hans	pojke + flata handen
hennes	flicka + flata handen
mig dig oss er dem	enligt teckenlexikon
honom	pojke + sig
henne	flicka + sig

Rabbla följande ramsor:

1. jag - mig - min/mitt/mina
2. du - dig - din/ditt/dina
3. han - honom - hans
4. hon - henne - hennes
5. vi - vår - vår/vårt/våra
6. ni - er - er/ert/era
7. de - dem - deras

Vad behöver du öva mer?

Strategi

Då vi talar och skriver använder vi pronomen som ett sätt att peka tillbaka på något (ett substantiv) som redan är sagt. I denna övning ska du öva just denna funktion hos pronomen.

Teckna alla ord, böj substantiv, adjektiv och verb. Teckna först i korus med kursledaren, träna sen i smågrupper och öva ännu mer hemma. Rabbla, rabbla och öva upp färdighet i händerna.

Det var en gång en affär.

Den hade två dörrar.

Deras färg var gul.

Den var inte så tydlig.

Byt ut ordet *deras* mot *dess* i texten till vänster.

Diskutera:

Vad hade två dörrar? Vad hade gul färg?

Vad var otydligt?

Det var en gång en flicka.

Hon hette Karin.

Hennes kinder var röda.

Vinden blåste ofta i hennes hår.

Det tyckte hon inte om.

Byt ut ordet *hennes* mot *hans* och *det* mot *den* i texten till vänster.

Diskutera:

Vem hette Karin? Vems kinder gällde det?

Vem blev påverkad av vinden? Vad ogillade hon?

Det var en gång en man.

Han var mycket gammal.

Han hade en son.

Han gav en peng till en pojke.

Han tackade honom.

Hans hår var alldeles vitt.

Diskutera:

Vem gav en peng till pojken?

Vem tackade vem? Vems hår var vitt?

Det var en gång en tant.

Hon hade en ung dotter.

Hon var vacker som en dag.

Hennes hy var alldeles rynkig.

Hon var gammal.

Diskutera:

Vem var vacker, rynkig, gammal?

Det var en gång en man med en krokodil.

Han bet den i foten.

Sen bet han sig i foten.

Sen bet den honom i foten.

Sen bet de varandra i sina fötter.

Diskutera:

Vem bet vem? Vad är helt fel?

Diskutera och anteckna! Vilka strategier ska du använda för att med tecken tydliggöra denna funktion hos pronomen?

Hemuppgift

1. Se tillbaka på dina anteckningar från dagens möte och öva det som du antecknat.
2. Rabbla dagens övningar många gånger för att få in automatik i händerna.
3. Lär in den barnbok du valt så väl att du kan teckna automatiskt och snabbt. Du ska böja substantiv, adjektiv och verb i texten.

Öva att läsa med inlevelse. Öva dig att utnyttja tecknens möjligheter att använda rummet för att tydliggöra betydelser.

Denna bok valdes:

.....

Anteckna hemma de nya adverb du lärt i boken:

– med fokus på utvärdering och repetition

TID: 5 TIMMAR

TID	SCHEMA
	<p>SAMTAL</p> <p><i>Se tillbaka till den första övningen under introduktionsmötet. Har dina mål uppnåtts?</i></p>
	<p>UPPLÄSNING</p> <p><i>Du teckenläser delar av en valfri bok. Övriga i gruppen avläser. Ni diskuterar hur ni ska fortsätta att utveckla upp- och avläsning av texter.</i></p>
	<p>AVLÄSNING</p> <p><i>Du avläser alla andra kursdeltagares uppläsningar. Se också tillbaka i din kursportfolιο. Har du nått det mål du strävade efter? Gruppdiskussion om hur man utvecklats under kursens gång.</i></p>
	<p>ORDFÖRRÅDET</p> <p><i>Se tillbaka i din kursportfolιο. Har du nått det mål du strävade efter? Gruppdiskussion om hur man utvecklats under kursens gång och kring hur fortsättningen kan bli. Hur ska man upprätthålla det man lärt? Repetera ord som glömts bort.</i></p>
	<p>ORDBÖJNING</p> <p><i>Se tillbaka i din kursportfolιο. Har du nått det mål du strävade efter? Gruppdiskussion om hur man utvecklats under kursens gång och kring hur fortsättningen kan bli. Hur ska man upprätthålla det man lärt? Repetera ordböjningar.</i></p>
	<p>STRATEGIER</p> <p><i>Se tillbaka i din kursportfolιο. Vilka strategier kommer du att använda?</i></p>
	<p>HANDLINGSPLAN</p> <p><i>Detta är ett viktigt moment för vidareutveckling av ditt eget tecknande.</i></p>

Vilka strategier behöver ni utveckla?

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Ansvarsfördelning

Vem ska ha ansvar för vad?

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Hur ska ni utvärdera er plan?

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

© 2011, Iréne Johansson och Hatten Förlag

Detta material skyddas enligt lagen om upphovsrätt.
Materialet är fritt att skriva ut från www.stegetfore.org och är fritt att använda för att genomföra kurser och aktiviteter som följer de grundläggande tankegångarna i Steget före av Iréne Johansson. Delar av innehållet får inte plockas ur materialet och återanvändas eller mångfaldigas i andra sammanhang som är frånkopplat sitt ursprung i Steget före. Citera gärna innehållet, men ange källan.